

Використання запропонованої оптимальної схеми дослідження надасть змогу визначати наявність сибутраміну в складі БАД і сприяти об'єктивізації результатів експертного дослідження при визначенні його якісних та кількісних показників.

Наведені методи дослідження сибутраміну можуть застосовуватися в експертних установах Міністерства юстиції України, МВС України при вирішенні діагностичних, класифікаційних, ідентифікаційних і ситуаційних завдань.

В. В. Шаповалов, професор кафедри фармацевтичного права Інституту підвищення кваліфікації спеціалістів фармації, доктор фармацевтичних наук,

В. О. Шаповалова, завідувач кафедри фармацевтичного права Інституту підвищення кваліфікації спеціалістів фармації, доктор фармацевтичних наук, професор,

М. Ю. Сухая, здобувач кафедри фармацевтичного права Інституту підвищення кваліфікації спеціалістів фармації

ЩОДО НЕЛЕГАЛЬНОГО ОБІГУ КУРИЛЬНИХ СУМІШЕЙ, ЯКІ МІСТЯТЬ JWH-018, HU-210, CP 47,497 І ГОМОЛОГИ C6, C8, C9

На підставі судово-фармацевтичного аналізу проведено моніторинг та опрацьовано нормативно-правову базу щодо нелегального обігу курильних сумішей, які містять синтетичні канабіноїди JWH-018, HU-210, CP 47,497 і гомологи C6, C8, C9.

На основании судебно-фармацевтического анализа проведен мониторинг и обработана нормативно-правовая база относительно нелегального оборота курительных смесей, содержащих синтетические канабиноиды JWH-018, HU-210, CP 47,497 и гомологи C6, C8, C9.

Нині проблема ввезення через митний кордон України курильних сумішей, які містять психоактивні речовини – синтетичні канабіноїди JWH-018, CP 47,497 і гомологи C6, C8, C9, стає дуже актуальною. У зв'язку з цим Державна митна служба України приділила особливу увагу цьому питанню в листі “Щодо дослідження сумішей «Spice GOLD» та «Spice DIAMOND»”¹.

Тому *метою статті* стало вивчення нелегального обігу на території України курильних сумішей, які містять JWH-018, HU-210, CP 47,497 і гомологи C6, C8, C9, з позиції судової фармації.

¹ Див.: Щодо дослідження сумішей «Spice GOLD» та «Spice DIAMOND»: лист Державної митної служби України від 24 квітня 2009 р. № 29/1-13.3/2109-ЕП [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/...>

У роботі проведено судово-фармацевтичний моніторинг виявлених порушень щодо нелегального обігу курильних сумішей, які містять JWH-018, HU-210, CP 47,497 і гомологи C6, C8, C9, із використанням нормативно-правового, документального та системного аналізів.

За результатами огляду літератури з'ясовано, що основою у складі курильних сумішей Spice GOLD і Spice DIAMOND є психоактивна речовина JWH-018 (хімічна назва: 1-pentyl-3-naphthoylindole) – одна з багатьох серед інших похідних у серії JWH-xxx, синтезована в науковій лабораторії університету м. Клемсона (США) і запатентована хіміком John W. Huffman (звідки й пішла назва – JWH). Психоактивна речовина JWH-018 також виявлена в курильних сумішах: «Чілін» (Chillin XXX), «Зохай» (ZoHai SX Hydro), «Юкатанський вогонь» (Yucatan Fire).

Крім психоактивної речовини JWH-018, до складу курильних сумішей входять: до «Чілін» – *Rosa centifolia*, *Horminium pyrenaicum*, *Ruta graveolens*, *Styrax benzoin*, *Turnera aphrodisiaca*; до «Зохай» і «Юкатанський вогонь» – *Nymphaea caerulea* (лотос блакитний), *Zornia diphylla*, *Convalia rosea* (ландиш рожевий), *Leonotis leonorus*, *Leonotis sibiricus*, *Pedicularis densiflora*, *Scutellaria nana*¹.

Психоактивні властивості й наслідки передозування JWH-018 ті самі, що й у тетрагідроканабіноїдів (ТГК). Тривалість дії – 3–5 год. Доза, від якої настає психоактивний ефект, при палінні складає від 0,5 до 3 мг, а при пероральному прийомі – від 3 до 10 мг. Психоактивний ефект при палінні JWH-018 настає негайно (у ТГК – через 10–15 хв), оскільки при надходженні в організм JWH-018 не метаболізується, а ТГК потрібен якийсь час, щоб в організмі споживача частково метаболізуватися в більш активний 11-гідрокси-тетрагідроканабінол. Аналогічні JWH-018 психоактивні властивості виявляють інші речовини в складі курильних сумішей: HU-210, JWH-081, JWH-073, CP 47,497, MDPV, DMT, bk-PMMA, 5-MeO-DIPT, Cannabinoids.

На підтвердження зазначеного наведемо приклад із судово-фармацевтичної практики. На дослідження до центрального митного управління лабораторних досліджень та експертної роботи надійшли зразки товарів Spice GOLD 3 g і Spice DIAMOND 3 g виробництва фірми The Psyche Deli (згідно з маркуванням зразків) у вигляді речовин рослинного походження, що являють собою суміші подрібнених частин рослин світло-зеленого, зеленого та коричневого кольорів із солодкуватим запахом. Суміші знаходилися в герметично закритих маркованих фольгованих пакетах жовтогогарячого та сіро-зеленого кольорів відповідно. На одному боці кожного пакету

¹ Див., напр., матеріали сайтів [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.tabak.ua>, <http://www.thepsychedeli.co.uk>, <http://www.legalsmoke.ru> та ін.

міститься малюнок, що нагадує око, а на другому – напис шістьма іноземними мовами (який з англійської, наприклад, перекладається як «Spice – екзотична фіміамна суміш, що має сильний аромат при спалюванні. Насолоджуйтесь зачаровуючим ароматом Spice. Не для вживання людиною. Тримати подалі від дітей»); інформація про склад, уміст пакету (3 г), торгову марку (PSYCHE DELI) та адресу сайту в Інтернет-мережі. Компонентами суміші є: baybean, blue lotus, dwarf skullcap, indian warrior, lion's tail, maconha brava, marchmallow, pink lotus, red clover, rose, siberian motherwort, vanilla and honey. Маркування зразків також містить інформацію щодо заборони торгівлі даними продуктами в Сполучених Штатах Америки. Товари заявлені до митного оформлення як сухі ароматизатори для ароматизації приміщень. За результатами лабораторних досліджень підтверджено наявність у складі наданих зразків речовин JWH-018, CP 47,497 і гомологів C6, C8, C9.

За результатами зовнішнього огляду курильних сумішей Spice GOLD і Spice DIAMOND, виявлено чотири групи порушень вимог чинного законодавства України.

Перша група. Порушення вимог Закону України «Про захист прав споживачів»¹ (ст. 15 «Право споживача на інформацію про продукцію»): маркування на упаковках курильних сумішей наведено іноземною мовою; зміст маркування не відповідає вимогам ст. 15 і не містить інформації щодо умов використання та застереження стосовно вживання їх окремими категоріями споживачів; дати виготовлення; відомостей про умови зберігання; правил і умов ефективного й безпечного використання продукції; строку придатності товару; найменування та місцезнаходження виробника.

Друга група. Порушення вимог Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення»² (ст. 16 «Умови ввезення продукції з-за кордону, її реалізації та використання»): на упаковці курильних сумішей відсутні дані щодо безпечності продукції для здоров'я населення та інформація для оцінювання ризиків, пов'язаних з цією продукцією.

Третя група. Порушення вимог Закону України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності»³ (ст. 34 «Зобов'язання виробників і постачальників»): виробники й постачальники повинні пропонувати продукцію безпечну для життя та здоров'я людини, а також забезпечувати захист національної безпе-

¹ Див.: Про захист прав споживачів : Закон України від 12 трав. 1991 р. № 1023-XII [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

² Див.: Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24 лют. 1994 р. № 4004-XII [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

³ Див.: Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності : Закон України від 1 груд. 2005 р. № 3164-IV [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

ки, охорону довкілля та природних ресурсів; виробники й постачальники мають забезпечити виконання всіх вимог відповідних технічних регламентів перед уведенням в обіг об'єктів технічних регламентів; уведення в обіг об'єктів технічних регламентів супроводжується декларацією про відповідність і сертифікатом відповідності, а також маркуванням продукції Національним знаком відповідності, якщо це передбачено відповідним технічним регламентом; виробники й постачальники мають зберігати декларацію про відповідність та сертифікати відповідності або іншу технічну документацію, що підтверджує відповідність технічним регламентам, протягом передбачуваного періоду використання продукції, уведеної в обіг, і надавати таку інформацію за запитом органів ринкового нагляду.

Якщо виробник не є резидентом України та відсутній уповноважений представник цього виробника в Україні, постачальник продукції зобов'язаний: забезпечити органу ринкового нагляду за його запитом необхідну інформацію стосовно продукції, у тому числі надати копією декларації про відповідність (якщо це передбачено вимогами технічного регламенту), сертифікат відповідності та технічну документацію щодо підтвердження відповідності технічним регламентам.

Четверта група. Порухення вимог постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державну митну службу України»¹, зокрема п. 4, який стосується завдань державної митної служби.

Порушення *2 групи* супроводжуються такою санкцією: у разі відсутності даних стосовно безпечності продукції для здоров'я населення ввезення, реалізація та використання продукції іноземного виробництва дозволяється тільки після отримання позитивного висновку державної санітарно-епідеміологічної експертизи.

Порушення *3 групи* супроводжуються такими санкціями: виробник або його уповноважений представник в Україні повинні: 1) забезпечити споживачів продукції відповідною інформацією для оцінювання ризиків, пов'язаних з цією продукцією, якщо такі ризики не є очевидними, без попереджень, і вжити заходів щодо запобігання таким ризикам; 2) вилучати з обігу продукцію, якщо вона не відповідає вимогам відповідних технічних регламентів; 3) відшкодувати збитки споживачам продукції, процесів і послуг у разі, якщо доведено їх невідповідність вимогам технічних регламентів, зазначених у декларації про відповідність та сертифікати відповідності. У випадку, коли виробник не є резидентом України та відсутній уповноважений представник такого виробника в Україні, постачальник продукції, уведеної в обіг, зобов'язаний: припиняти або тимчасово припиняти

¹ Див.: Про затвердження Положення про Державну митну службу України : постанова Кабінету Міністрів України від 18 лип. 2007 р. № 940 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

продаж продукції в разі доведення, що продукція не відповідає технічним регламентам або положенням зазначеного Закону.

Порушення 4 групи супроводжуються санкцією стосовно вжиття заходів до недопущення переміщення через митний кордон України товарів, які не відповідають вимогам якості та безпечності, а також контрафактних товарів.

На підставі отриманих даних обґрунтовано режим контролю JWH-018, NU-210, CP 47,497 і гомологів C6, C8, C9: класифікаційно-правова група JWH-018, NU-210, CP 47,497 і гомологи C6, C8, C9 – «психотропна речовина», підгрупа – «особливо небезпечні психотропні речовини, обіг яких заборонено», котра внесена до Таблиці І Списку № 2 відповідно до постанов Кабінету Міністрів України¹; номенклатурно-правова група – відсутня, оскільки легальний обіг заборонений. Отже, формула режиму контролю (РК) має такий вигляд: *РК = особливо небезпечна психотропна речовина, обіг якої заборонено.*

Таким чином, з позиції судової фармації проведено судово-фармацевтичний моніторинг щодо нелегального обігу курильних сумішей, які містять JWH-018, NU-210, CP 47,497 і його гомологи C6, C8, C9.

---

¹ Див.: Про затвердження Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів : постанова Кабінету Міністрів України від 6 трав.2000 р. № 770 // Офіційний вісник України. — 2000. — № 19. — Ст. 789; Про внесення змін до Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів : постанова Кабінету Міністрів України від 31 трав. 2010 р. № 373 // Урядовий кур'єр. — 2010. — № 100. — С. 19.